

LA LENGUA CATALANA A L'EDUCACIÓ INFANTIL I PRIMÀRIA A LES ILLES BALEARS (CURS 1994-1995)

(Segons dades facilitades per la Direcció Provincial del MEC)

Tomàs Martínez i Miró

I. ALGUNES CONSIDERACIONS PRÈVIES

No es pot intentar fer una aproximació diagnòstica a la situació de l'ensenyament en llengua catalana a l'educació infantil i primària a les Illes Balears, sense fer, prèviament una sèrie de consideracions:

- 1a La informació que disposam és la facilitada pel Ministeri d'Educació i Ciència a les Illes Balears sobre alumnes i centres, (públics i concertats), que fan l'ensenyament parcial o totalment en llengua catalana en els nivells d'educació infantil i primària a les Illes Balears durant el passat curs.
- 2a Aquestes dades són, en gran part, de caire *quantitatiu*. Manca una informació *qualitativa* per poder realitzar una vertadera radiografia de l'estat de la qüestió. Les administracions educatives no tenen, avui per avui, aquesta informació de caràcter *qualitatiu*.
- 3a Ens manquen dades referides a centres privats, no sotmesos al control del MEC (escoles d'infants, guarderies i parvularis), la majoria dels quals fan servir la llengua castellana com a llengua vehicular.
- 4a Les competències sobre l'ensenyament de la llengua catalana i en català corresponen, estatutàriament, al Govern de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears. Les competències sobre l'ensenyament, en general, la inspecció educativa, la formació del professorat, etc, són responsabilitat del Govern de l'Estat.

II. MARC LEGAL

L'ensenyament en llengua catalana a les Illes Balears es fonamenta en la Constitució Espanyola de l'any 1978, l'Estatut d'Autonomia per a les Illes Balears i la Llei de Normalització Lingüística publicada fa nou anys.

L'article 3r de la Constitució a més de considerar el castellà com a llengua oficial de l'Estat, preveu que les altres llengües seran també oficials en els respectius territoris d'acord amb els Estatuts de cada Comunitat Autònoma i declara que aquestes llengües són patrimoni cultural objecte d'especial respecte i protecció.

L'Estatut d'Autonomia per a les Illes Balears, a l'article 3r declara la llengua catalana com a idioma oficial de la comunitat, juntament amb el castellà. Reconeix el dret de conèixer-la i usar-la i declara que ningú pot

esser discriminat per causa de l'idioma.

A l'article 14è reconeix la competència exclusiva de la Comunitat Autònoma per a l'ensenyament de la llengua catalana i encomana als poder públics de la Comunitat la seva normalització i l'article 10è apartat 21è, el foment de la cultura, de la investigació i de l'ensenyament de la llengua de la Comunitat Autònoma.

La Llei de Normalització Lingüística a l'exposició de motius ens dona totes les raons per estimar i defensar la nostra llengua recordant l'incorporació de les Illes Balears a l'àrea lingüística catalana l'any 1229, les aportacions de mallorquins com Lluïa a la cultura universal en llengua catalana i el procés de marginació patit des de la promulgació dels decrets de Nova Planta el segle XVIII que culminaren amb la proscripció de la nostra llengua a l'ensenyament a mitjans segle XIX.

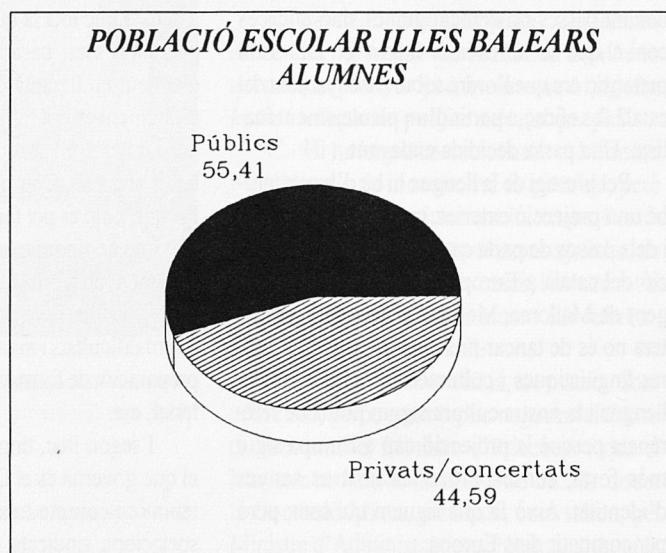
A l'articulat, article 1r, es diu que l'objectiu de la llei es el desenvolupament de l'article 3r de l'ESTATUT D'AUTONOMIA i en conseqüència és objectiu de la llei assegurar el coneixement i l'ús progressiu del català com a llengua vehicular en l'àmbit de l'ensenyament i dedica el Títol II a la declaració de la llengua catalana com a llengua oficial a tots els nivells educatius, a l'obligació d'ensenyament en l'àmbit no universitari de la llengua i literatura catalanes, reclama al govern els mitjans necessaris encaminats a fer realitat l'ús normal de la llengua catalana com a llengua vehicular a tots els centres docents. Regula la formació dels professorat i les condicions que aquest ha de reunir quant a competència lingüística.

Per altra banda, la LOGSE i els diferents decrets que la desenvolupen fan menció expressa a que l'ensenyament de i en llengua catalana han de ser objecte d'estudi i normalització.

III. LES XIFRES

1. LA POBLACIÓ ESCOLAR

La població escolar(1) segons dades del MEC del curs 1994-1995 era de 101.604 alumnes dels quals 56.300 assistien a centres públics i 45.304 a centres privats o concertats.(2)

(1) Dades referides a Educació Infantil (3 a 5 anys), 1r i 2n cicle de Primària (6 a 9 anys) i EGB (10 a 14 anys)

(2) Empram indistintament privat/concertat o privat-concertat per referir-nos a centres de titularitat privada sostinguts amb fons públics.

Per illes, la distribució geogràfica era la següent:

Mallorca 80.701 alumnes, Menorca 8.548 i Eivissa-Formentera 12.355.

La distribució d'alumnat per illes i centres es reflecteix en el següent quadre.

	Públics	Privats/concertats	Totals
Mallorca	40.619	40.082	80.701
Palma	-	-	44.252
Part Forana	-	-	36.449
Menorca	5.908	2.640	8.548
Eivissa-Form	9.773	2.582	12.355
Total	56.300	45.304	101.604

2. CENTRES (*)

327 centres conformen la xarxa pública i privada-concertada a les Illes Balears objecte d'aquest estudi. D'aquest total, 212 centres (65%) pertanyen al sector públic i 115 (35%) al sector privat-concertat.

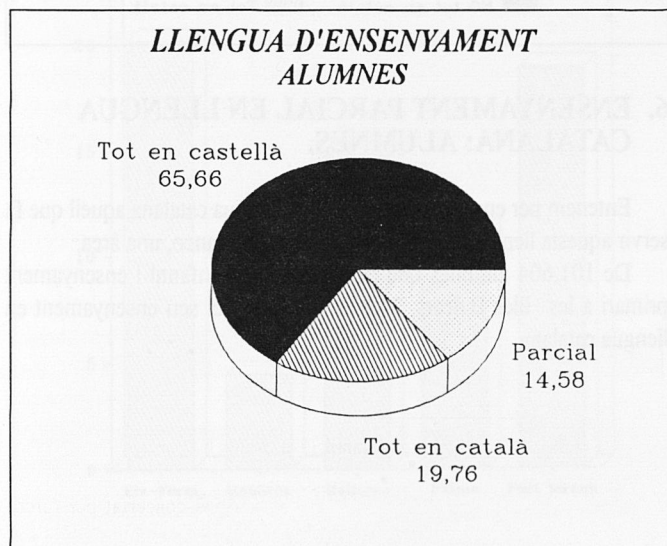
(*) L'estudi del MEC del curs 1994-1995 no ofereix dades sobre el nombre de centres públics o privats/concertats que fan ensenyament en llengua catalana.

3. ENSENYAMENT EN LLENGUA CATALANA: ALUMNES

Consideram ensenyament en llengua catalana el conjunt d'alumnes que hi fan l'ensenyament de forma total o parcial, encara que només sigui una àrea.

De 101.604 alumnes de centres públics i concertats de les Illes Balears, objecte d'aquest estudi, 34.888 fan ensenyament en llengua catalana.

Per tant fan ensenyament en llengua castellana un 65,66% dels alumnes i ensenyament en llengua catalana un 34,34%.

Distribució per illes:

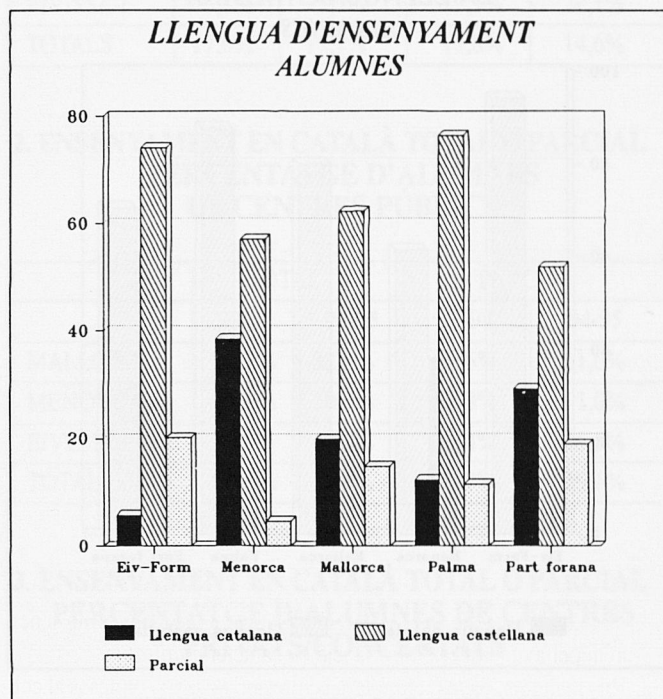
A Mallorca fan ensenyament en llengua catalana 28.010 alumnes d'un total de 80.701. (34,71%)

A Menorca, de 8.548 alumnes, 3.679 fan ensenyament en català.(43,04%)

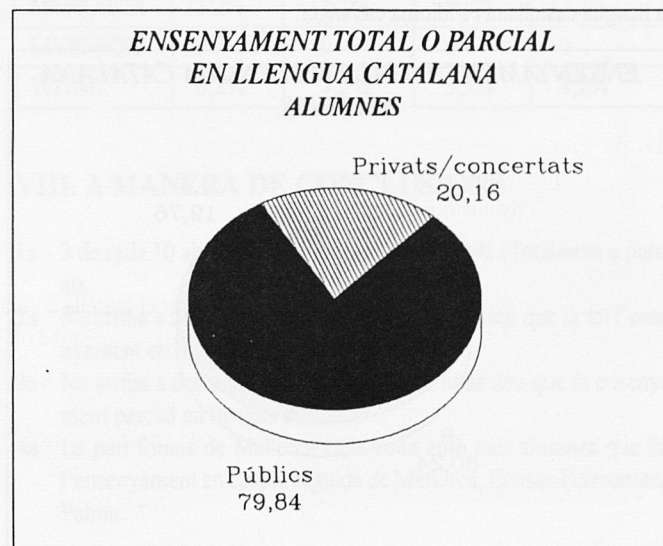
A Eivissa-Formentera són 3.909 els alumnes que fan ensenyament en llengua catalana d'un total de 12.355.(31,64%)

La distribució a Mallorca és: a Palma, de 44.252 alumnes, 10.447 fan ensenyament en català.(23,61%)

A la part forana de Mallorca són 17.563 els alumnes, d'un total de 36.449, els que fan ensenyament en llengua catalana. (48,19%)

4. ENSENYAMENT EN LLENGUA CATALANA: ALUMNES PER CENTRES

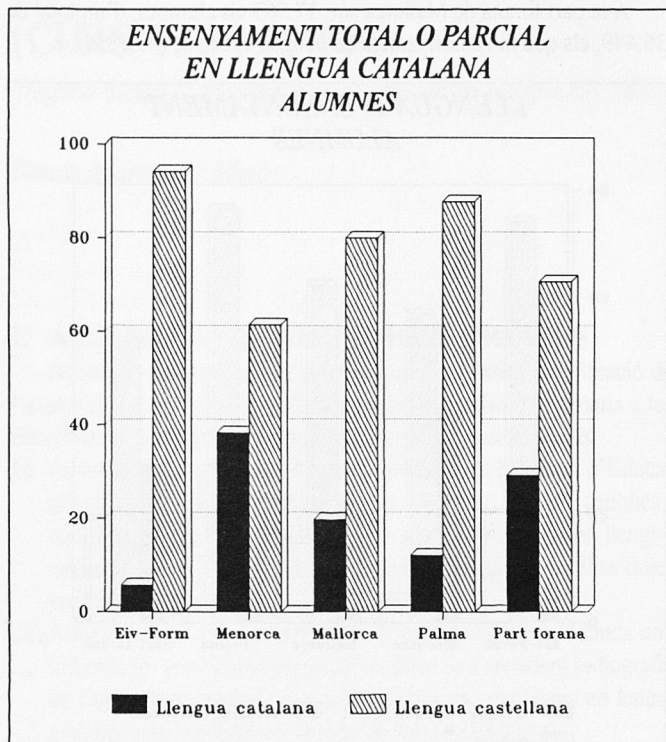

De 34.888 alumnes que fan ensenyament en llengua catalana a les Illes Balears, 27.855, quasi un 80%, ho fan a l'ensenyament públic. La distribució per illes és la següent:

A Mallorca, de 28.010 alumnes que fan l'ensenyament en llengua catalana, 21.638 són alumnes de centres públics.

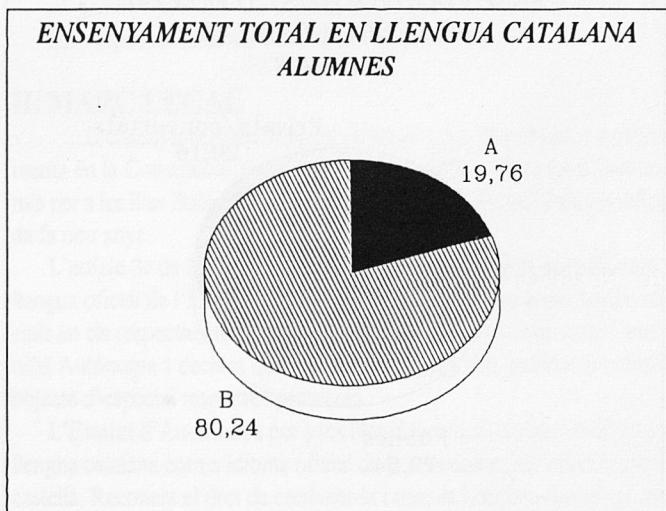
A Menorca, els alumnes de centres públics que fan ensenyament en llengua catalana són 3.018 d'un total de 3.679.

A Eivissa Formentera el 100% d'alumnes (3.909) que fan l'ensenyament en llengua catalana són alumnes de centres públics.

5. ENSENYAMENT TOTAL EN LLENGUA CATALANA. ALUMNES

Entenem per ensenyament total en llengua catalana aquell que fa servir el català com a llengua vehicular a totes les àrees excepció feta de la llengua castellana i l'idioma estranger.

Són 101.604 els alumnes censats als centres públics i privats-concertats de les Illes Balears. D'aquest total, 20.077 fan tot el seu ensenyament en llengua catalana.

Distribució per illes.

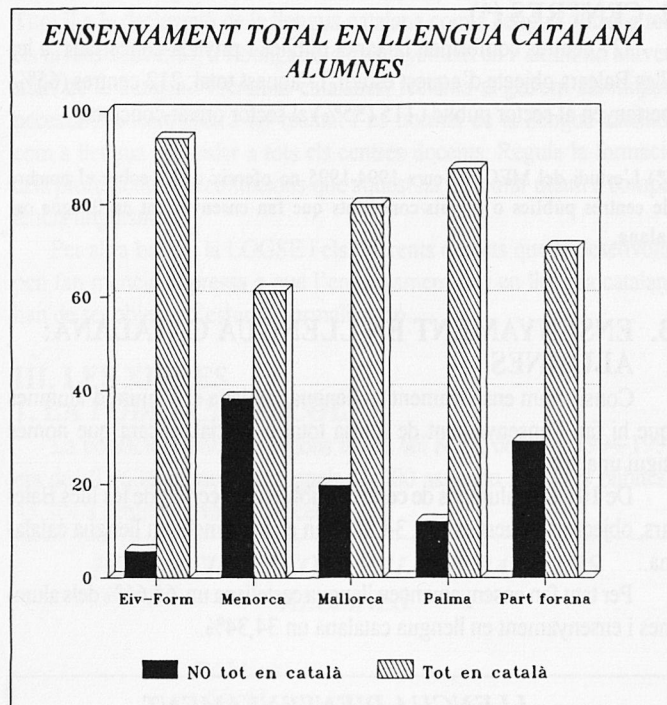
A Mallorca, d'un total de 80.701 alumnes, 16.073 fa tot l'ensenyament en llengua catalana.

A Menorca són 3.294 els alumnes que fan tot l'ensenyament en català d'un total de 8.548 alumnes.

A Eivissa-Formentera, d'un total de 12.355 alumnes, 710 fa tot l'ensenyament en català.

A Mallorca, la distribució entre Palma i la part forana és la següent: Palma. De 44.252 alumnes, 5.413 segueixen els seus estudis completament en llengua catalana.

A la part forana són 10.660 alumnes de 36.449 els que fan tot l'ensenyament en català.

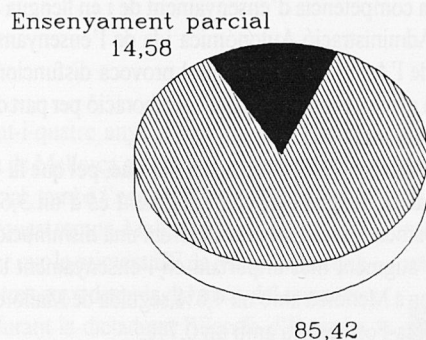

6. ENSENYAMENT PARCIAL EN LLENGUA CATALANA: ALUMNES.

Entenem per ensenyament parcial en llengua catalana aquell que fa servir aquesta llengua en l'ensenyament de, al manco, una àrea.

De 101.604 alumnes que cursen educació infantil i ensenyament primari a les Illes Balears, 14.811 fan part del seu ensenyament en llengua catalana.

ENSENYAMENT PARCIAL EN LLENGUA CATALANA ALUMNES

Distribució per illes:

A Mallorca 11.937 alumnes d'un total de 80.701 fan ensenyament parcial en llengua catalana.

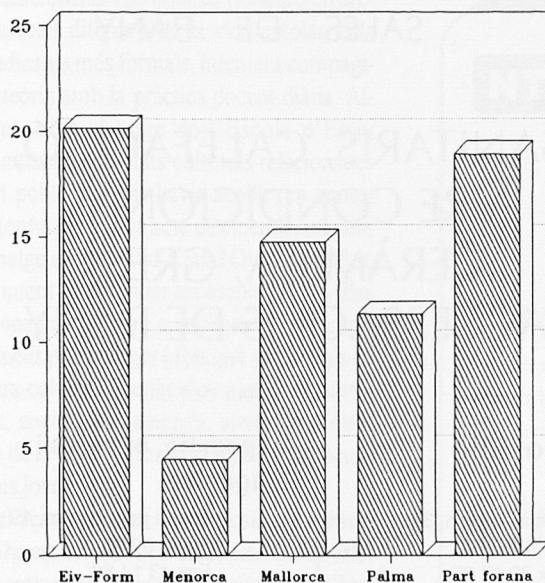
A Menorca, 385 de 8.548 fan part de l'ensenyament en llengua catalana.

A Eivissa-Formentera, d'un total de 12.355 alumnes, 2.489 cursen part dels seus estudis en català.

A Mallorca, Palma té 5.034 alumnes que fan ensenyament parcial en català d'un total de 44.252.

A la part forana hi ha 36.449 alumnes. D'aquests, 6.903 fan part de l'ensenyament en llengua catalana.

ENSENYAMENT PARCIAL EN LLENGUA CATALANA ALUMNES

VII. DADES COMPARATIVES 1993-1995

1. ENSENYAMENT EN CATALÀ TOTAL O PARCIAL PERCENTATGE D'ALUMNES

	TOTAL		PARCIAL	
	93-94	94-95	93-94	94-95
MALLORCA	16,9%	19,9%	16,5%	14,8%
MENORCA	34,6%	38,5%	5,3%	4,5%
EIVISSA-F	5,1%	5,7%	19,1%	20,1%
TOTALS	17,0%	19,7%	15,8%	14,6%

2. ENSENYAMENT EN CATALÀ TOTAL O PARCIAL PERCENTATGE D'ALUMNES DE CENTRES PÚBLICS

	TOTAL		PARCIAL	
	93-94	94-95	93-94	94-95
MALLORCA	28,1%	32,3%	23,6%	21,0%
MENORCA	45,2%	50,0%	4,3%	1,0%
EIVIS-FOR	6,5%	7,2%	24,4%	25,5%
TOTAL	26,2%	29,8%	21,7%	19,6%

3. ENSENYAMENT EN CATALÀ TOTAL O PARCIAL PERCENTATGE D'ALUMNES DE CENTRES PRIVATS/CONCERTATS

	TOTAL		PARCIAL	
	93-94	94-95	93-94	94-95
MALLORCA	6,2%	7,3%	9,8%	8,5%
MENORCA	12,2%	12,7%	7,2%	12,2%
EIVIS-FOR	0	0	0	0
TOTAL	6,2%	7,2%	9,1%	8,2%

VIII. A MANERA DE CONCLUSIONS

- 1a 3 de cada 10 alumnes fa ensenyament en català. (Totalment o parcial).
- 2a No arriba a dos el nombre d'alumnes de cada deu que fa tot l'ensenyament en llengua catalana.
- 3a No arriba a dos el nombre d'alumnes de cada deu que fa ensenyament parcial en llengua catalana.
- 4a La part forana de Mallorca és la zona amb més alumnes que fan l'ensenyament en català, seguida de Menorca, Eivissa-Formentera i Palma.

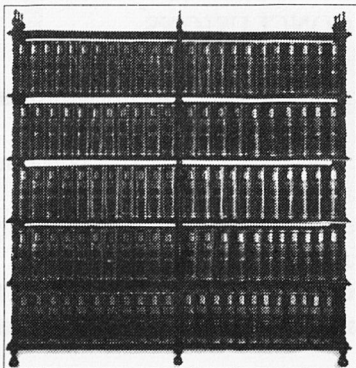
- 5a Menorca és l'illa on es fa més ensenyament total en llengua catalana, la segueixen la part forana de Mallorca, Palma i Eivissa-Formentera.
- 6a És a Eivissa i Formentera on hi ha més alumnes que fan ensenyament parcial en català. La segueixen la part forana de Mallorca, Palma i Menorca.
- 7a Més de les 3/4 parts dels alumnes que fan ensenyament en català pertanyen a centres públics.
- 8a Només 16 de cada 100 alumnes que fa tot l'ensenyament en llengua catalana pertany a centres concertats o privats.
- 9a Les 3/4 parts dels alumnes fan ensenyament parcial en llengua catalana són alumnes de centres públics.
- 10a L'ensenyament parcial en llengua catalana amaga un parany perillós i si un centre fa una àrea en llengua catalana encara que suposi l'1% de l'alumnat és un centre que fa l'ensenyament en llengua catalana.
- 11a Ens manquen dades per quantificar el nombre d'assignatures que fan en català els alumnes que hi fan ensenyament parcial. Cal introduir el concepte d'ensenyament majoritari o minoritari en llengua catalana.
- 12a Les assignatures o àrees que s'imparteixen en català no responen a cap pla estructurat.
- 13a L'oferta d'ensenyament en llengua catalana dins un mateix centre no és el resultat, en la majoria de casos, d'una reflexió global sobre la presència i el tractament de la llengua catalana en l'organització del centre.
- 14a Manquen recursos humans (professorat amb competència lingüística) i materials per fer l'ensenyament en llengua catalana.

- 15a Ensenyar en llengua catalana no significa que el català sigui la llengua vehicular del centre.
- 16a Manca la garantia de continuïtat per aquells centres que fan l'ensenyament total o parcial en català.
- 17a El fet de que la competència d'ensenyament de i en llengua catalana sigui de l'Administració Autònoma i la de l'ensenyament en general sigui de l'Administració Central provoca disfuncionalitats que sols poden evitar-se amb una lleial col·laboració per part d'ambdues administracions.
- 18a En comparar les dades 1993/1995 apreciam que, pel que fa a l'ensenyament total en llengua catalana l'augment és d'un 3,6%. En canvi l'ensenyament parcial en català sofreix una disminució d'un 2,1. Per illes l'augment més important en l'ensenyament total en català correspon a Menorca amb un 4,8%, seguida de Mallorca amb un 4,2% i Eivissa-Formentera amb un 0,7%.
- 19a L'ensenyament privat a Eivissa i Formentera segueix sense estrenar-se en l'ensenyament total o parcial en llengua catalana. Un any més es registra un 0%. A Mallorca hi ha un petit augment (1,1% en l'ensenyament total i un 1,3% en l'ensenyament parcial i a Menorca l'ensenyament total creix mig punt mentre que l'ensenyament parcial creix un 5%.
- 20a Els centres públics de Menorca tenen un creixement d'un 4,8% en l'ensenyament total i un retrocés d'un 3,3% en l'ensenyament parcial. A Mallorca també es dona aquesta tendència: augment d'un 4,2% en l'ensenyament total i baixada d'un 2,6% en l'ensenyament parcial. Eivissa i Formentera registren un petit augment en els dos tipus d'ensenyament, un 0,7% i un 1,1%, respectivament. □

ATENCIÓ!

A la fi es troba al seu abast la
GRAN ENCICLOPEDIA ESPASA
 de la llengua CASTELLANA
 de 112 volums.

Inclou
MOBLE LLIBRERIA

Cridi-ns a
ESPASA CALPE
 24 89 37
 900 10 16 99
FESTIUS INCLOSOS

 SANICALOR
 SALES DE BANY

**SANITARIS, CALEFACCIÓ,
 AIRE CONDICIONAT,
 CERÀMICA, GRES,
 ACCESSAORIS DE BANY**

Exposició

Ausiàs March, 38
 Tl. 29 12 64
 Fax 29 12 65
 07003 Palma de Mallorca

Exposició, oficines i magatzem

Gremi dels Boters, 19
 Tl. 43 02 00
 Fax 43 14 80
 07009 Palma de Mallorca